

DÉLMAGYARORSZÁG

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal Szeged,
Korona-utca 15. szám

Budapesti szerkesztőség és kiadóhivatal IV.,
Városház-utca 3. szám

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN:

egész évre . K 24.— félévre . . . K 12.—
negyedévre . K 6.— egy hónapra K 2.—
Egyes szám ára 10 fillér.

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDÉKEN:

egész évre . K 28.— félévre . . . K 14.—
negyedévre . K 7.— egy hónapra K 2.40
Egyes szám ára 10 fillér.

TELEFON-SZAM:

Szerkesztőség 305 — Kiadóhivatal 836
Interurbán 305
Budapesti szerkesztőség telefon-száma 128—12

Jogaink az egyetemhez.

Írta: **Lázár György dr.**

Bizalom! Előre!

A mai nap fordulópontot jelenthet Magyarország felső tanügyének történetében. Negyven évi vajadás után belátta mindenki, hogy a felsőbb tudományok fejlesztésére és terjesztésére szolgáló tanintézetek részint céluknak meg nem felelők, részben elégtelenek s így új hajlékok emelése által a felsőbb tanulmányügy fejlesztéséről gondoskodni kell.

Magyarország nagy városai versenyre keltek az új hajlékokért. Mindegyik felajánlta erejének, tehetségének legjavát. A döntés ideje elérkezőben van, a megindított mozgalom utolsó akkordjai rezgenek. *Szeged a nagy árvíz után első volt a magyarországi városok között, mely tudományegyetemet követelt.* A kérdés tárgyalásának mai zenitjén felvetjük a kérdést, van-e kilátása Szegednek?!

Komoly, határozott, megingathatlan meggyőződés az, hogy ha az illetékes körök komolyan, tárgyilagosan, igazságosan döntenek, úgy ezuttal Szegednek tudományegyetem nélkül maradnia nem lehet.

A tudományegyetem Szegedre helyezését indokló érvek sulya elől elfogulatlan államférfiúnak kitérni nem lehet.

Itt van legelőször a *nemzeti szempont*. Szeged az alvidéki nemzetiségek között iskoláival már 200 év óta magyarosít s a délvidéki ifjuság fiatal lelkébe s ezuton a szülőkébe is beleönti a magyar állameszme iránti hűség érzetét. Jövő hivatása e téren beláthatatlan. E hivatás tudata annyira átment már az egész nemzet meggyőződésébe, hogy erről mint világos tényről tovább beszélni sem kell. Ez factum consumatum, mit az állami törvényhozás megpecsételt akkor, midőn az 1879. rekonstrukcionális törvények indoklásában egyenesen kimondta, hogy *«Szeged főnmaradása faji, nemzeti és állami érdek»*.

A másik érv, mely Szeged mellett szól, a *felsőbb tanintézetek elhelyezésének helyes oekonomiája*. A török foglалás Magyarország alsó részének magyar intelligenciáját, akkori kulturáját Magyarország felső felébe nyomta föl. A török foglалás megszűnte után egyes kisebb, leginkább valási kulturintézmények a legtöbbszörre katonai kormányzat által létesítettek ugyan, de ezek a két országrész között a kulturális egyensúlyt helyre nem állították. Az alkotmány visszaállítása óta az alvidéki városok mérsékelt állami segítség mellett saját anyagi erejük alapján előre törtek a kulturális intézmények alkotásában, minek következménye az lett, hogy a vagyonos, részben latifundiumokkal rendelkező községek eladósodtak, addigi póttadómentes költségvetéseiket községi járulékokkal leterhelték, de ezek dacára még messze távol vagyunk attól, hogy az ország alsó és felső fele között a kulturális egyensúly helyre álljon. Így áll ez ugy az elemi-, mint a közép-, szak- és felső-iskolák tekintetében. *Ez egyensúlyt helyreállítani az államnak sürgős és eminens föladata, mely elől ki nem térhet.* Ez egyensúly helyreállítása szempontjából a szegedi tudományegyetem volna az első lépés. A műegyetemnek s a föltétlenül szükséges gazdasági főiskolának ez országrészben való föllállítása a közvetlen további teendő.

Szükséges Alsómagyarország kulturális kiépítése keleti politikánk szempontjából is. Kultura szempontjából nyugatra nem terjeszkedhetünk, onnan nekünk csak recipiálnunk lehet. A balkán államok adják jövő gazdasági és kulturpolitikánk az alkalmas teret. Ezt csak úgy vezethetjük

be eredményesen, ha Magyarországnak a balkán államokkal határos alsó részét gazdaságilag és kulturailag kiépítjük, úgy, hogy az fejlett kulturájával lefelé imponáljon. A tudományegyetemet e szempont is Szegedre utalja.

De eltekintve mindettől, a tudományegyetem elhelyezésére *alkalmasabb millieut országunk határán belül találni nem lehet.* Népeisége, színmagyarsága, kulturális intézményeinek száma, azok színvonalának emelkedettsége, az alvidék lakossága előtt való népszerűsége s lakossainak az állandó haladás iránt való erős érzelme egyetemi székhelyül valósággal predestinálják. Pár évvel ezelőtt Zichy János gróf a katolikus nagygyűlés alkalmából először volt Szegeden; mikor megmutattam neki ujszegedi népligetünket, muzeumunkat, könyvtárunkat, színházunkat, Széchenyi-terünket, szobrainkat, körutainkat és nyilegyenes, fásított, külvárosi utcáinkat, szembe állt velem s lelkesedésében azt mondta: *«Uram, én még Szegeden nem voltam, de városiasága fölött csodálkozásomnak nincs határa; úgy érzem, mintha nem a Duna—Tisza-köz homokbuckáinak szélén hanem Német- és Franciaország határán állanék»*. Maga a mostani kultuszminiszter elismerte tehát már három év előtt, hogy az egyetem betelepítésére alkalmas millieu Szegeden megvan. Pedig azóta mennyit haladt Szeged.

Zichy kultuszminiszter ezidei budget — beszédében az egyetem lokális előföltételeiről szólván, kijelentette, hogy az elhelyezésnél az illető város áldozatkészsége nem föltétlenül mérvadó. Elismerjük ezt, de azt hisszük, hogy az áldozatkészség főleg, ha az — mint Szegedé — teljesen reális alapokon nyugszik, *az állam mai pénzügyi viszonyai között nem csekély sulylyal esik az elhatározás mérlegébe.* Lukács pénzügyminiszter ez álláspontot bizonyára osztani fogja. Szeged tizennégymillió, a közéleti tisztesség által biztosított reális értékkel oly fejedelmi ajánlatot tett, hogy azt figyelmen kívül hagyni a kérdés eldöntésénél nem lehet, eltekintve az állami föladat megoldásának tetemes megkönnyítésétől, mint Glattfelder Gyula püspökünk a konferencián mondotta: *«már azért sem, mert ez bizonyítja Szeged városának a felsőbb művelődés iránt való érzékét s az alvidék kulturális igényei dolgában való sublimis fölfogását»*.

Ezen megcáfolhatlan örök igazságokkal vonul ma Alsómagyarország népe a kormány elé azért, hogy Szegeden egy tudományegyetem föllállítását kérje. Bizalom! Előre! Mert amint minden szava amit mondott Szegedet illetőleg beteljesedett, úgy be fog teljesedni Tisza Lajosnak azon bucsu-szózata is, melyet 1883. december 31-ikén közgyűlési termünkben Szeged negyedszázados jövőjéről a város közönségéhez intézett:

„Szeged már akkor senki által kétségbe nem vonhatólag az országnak második, az Alföldnek pedig az első városa nemcsak népességre és kiterjedésre, de tekintélyre és befolyásra is központ, amelyben összefutnak az állami közigazgatás egyes ágainak számai az Alföld nagy vidékéről. *Syujtópontja a tudományos műveltségnek, a szellemi haladásnak, forrás, melyhez tódul az egész Alföld ifjusága, hogy tudomány-szomját oltfassa, hogy elsajátítsa magának a magasabbfoku magyar műveltséget és azután mint annak apostola, széledjen el a különböző életpályára az országban.*” Ugy legyen!